(לז) בשבת אבל אם מל כבר פעם אחת (לח) מותר למול בשבת (לט) אפילו אם הוא אבי הבן. הגה ועיין עוד דיני מילה בטור יורה דעה סימן רס"ו:

שלב שלא לילד הבהמה בשבת. ובו ד' סעיפים:

א (א) * (א) אאין מילדין את הבהמה בשבת: **ב** באין (ב) מפרכסין לבהמה גלדי מכה ולא סכין (ג) אותה בשמן וה"מ (ד) בגמר מכה דליכא אלא משום תענוג אבל בתחלת מכה דאיכא צערא שרי: **ג** גאם אכלה כרשינין הרבה ומצטערת (ב) (ה) יכול להריצה בחצר (ו) כדי שתייגע ותתרפא: **ד** דאם אחזה דם (ז) יכול להעמידה במים כדי (ג) שתצטנן * (ח) הואם הוא ספק שאם לא יקיזו לה דם (ט) תמות מותר לומר לאינו יהודי להקיזה:

באר הגולה

א שבת קכ"ח מש"ס
ב שם ל"ג ברייתא וגמ'
ג שם ברייתא וכר' יאשיה
ד ולא כהסיא ברייתא שם אלא כר' יאשיה הרי"ף והרא"ש
ה מרדכי שם

באר היטב

שזה ימול וזה יפרע אלא המל הוא עצמו יפרע ועיין מש"ש הט"ז בס"ק י"א. ונוהגין כפסק השו"ע ועיין דבר שמואל סי' ס"ד: (א) אין מילדין. אפילו לסעדה אסור מ"א ועיין ט"ז: (ב) יכול. דברפואת בהמה אין אדם בהול שיבא לידי שחיקת סממנים ט"ז: (ג) שתצטנן. עיין ב"ח:

שערי תשובה

ובמח"ב בחורת מח"ל שנשאל בארץ ישראל בעת שיש מילה ביו"ט ב' של גליות ובנחפס בכסף כתב שההורה שאלו יו"ט אסור למול כשיש בן עיר שאצלו הוא יום חול ובמטה יהודה מתיר ע"ש ובענין מילה שלא בזמנה ביו"ט ב' של גליות עיין בנו"ב סי' ל' ויבואר א"ה בהלכות יו"ט ועיין בתפארת לבי סימן ז' כתב ג"כ להתיר בזה שעי"ז שיש נעשה יותר זהירות וזריזות שהחותך מתעכב בהנחת הסכין ובדומה סי' והה"ג התירו בקלירת כו' ע"ש:

משנה ברורה

מחלל שבת שלא במקום מצוה (כג) וה"ה אם לא פרע מעולם אסור לפרוע בשבת ג"כ מטעם זה. מוהל שבא ואמר שכבר מל פ"א בחול נאמן וא"צ להביא ראיה. ביו"ד סוף סימן רס"ו כתב בהג"ה שטוב להחמיר לכתחלה שלא ימולו שני מוהלין מילה אחת בשבת שזה ימול וזה יפרע אלא המל הוא עצמו יפרע אבל הרבה (כד) אחרונים כתבו שיש להקל בזה וכן המנהג בכל מדינת פולין תמיד הם שני מוהלים זה חותך וזה פורע בין בחול ובין בשבת ובחכמת אדם כלל קמ"ט כתב דעכ"פ לא יכבד שלשה בני אדם אלא הפורע יהיה המוצץ אבל בישועות יעקב דחה זה וכתב דהמציצה יכול להיות באחר דהוא ענין בפ"ע: (לז) בשבת. ולענין יו"ט אם הוא יו"ט שני (כה) של גליות בודאי יש להקל וביו"ט ראשון (כו) יש דעות בין האחרונים (כז) אך אם הוא יודע בעצמו שיכול למול ואין מוהל אחר בודאי אין להחמיר: (לח) מותר למול בשבת. ואפילו (כח) איכא אחר דמל זמנין טובא: (לט) אפילו וכו'. פי' לאפוקי ממאן דס"ל דאב בעצמו לא ימול בשבת היכא דאיכא אחרינא משום דלגבי דידיה הוי פסיק רישא דניחא ליה שהרי הוא מתקן את בנו קמ"ל דלא אמרינן הכי דגם לגבי אחרינא פסיק רישא דניחא ליה הוא שהרי הוא רוצה למולו ולזה קאתי ואפ"ה התירה התורה [תה"ד]:

(א) אין מילדין וכו'. פירוש (א) למשוך הולד מן הרחם דאיכא טרחא יתירא (ב) ועיין באחרונים שהסכימו דאף לסעודה [היינו שאוחז הולד שלא יפול לארץ ונותן לו דד לתוך פיו] אסור בשבת וכן כל צרכי לידה המבואר בסימן תקכ"ג ע"ש: (ב) מפרכסין. פי' (ג) להסיר את הגלד: (ג) אותה. את המכה: (ד) בגמר מכה. שנתרפאה המכה וע"כ אין לטרוח בשביל בהמה כדי לענגה: (ה) יכול להריצה וכו'. דאע"ג דזהו רפואה וברפואה לאדם גזרו משום שחיקת סממנים ברפואת בהמתו (ד) אין אדם בהול כ"כ שיבוא לשחוק סממנים (ה) וה"ה אם היא קרובה למיתה מחמת זה דאז בודאי בהול אפ"ה מותר דאי לא שרית ליה אתי לידי שחיקת סממנים ושאר מלאכה דאורייתא וכדלקמיה בסעיף ד': (ו) כדי שתייגע. אבל אסור לעשות בשבילה שום מלאכה דאורייתא או דרבנן אפילו היא מתה וע"י א"י מותר לעשות (ו) כשהבהמה חולה [ח"א]: (ז) יכול להעמידה. הכל כנ"ל בסק"ה: (ח) ואם הוא ספק וכו'. דמתוך שאדם בהול על ממונו אי לא שרית ליה אתי למעבד בעצמו איסורא דאורייתא: (ט) תמות. ועיין בח"א שכתב דאפילו

באור הלכה

* אין מילדין וכו'. ואם היא מבכרת ויש לחוש שמא תמות הבהמה מסתפק הפמ"ג ע"ש וע"י א"י בודאי יש להקל: * [ואם הוא ספק וכו'. הנה מקור הדבר הוא נובע מסוגיא דפסחים דף י"א לענין להקיז דם בכור במקום שאין עושה בו מום דלר' יהודה אסור משום דאמרינן מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה במקום שאין עושה בו מום אתי למעבד במקום שעושה בו מום ולרבנן מותר להקיז במקום שאין עושה בו מום משום דאי לא שרית ליה כ"ש דאתי למעבד וביאר שם רש"י ז"ל כ"ש הואיל ובהול הוא אי לא שרית ליה במקום שאין עושה בו מום עובר על דבריך ועושה ושוב אינו משגיח בין מקום מום לשלא במקום מום דסבר שהכל שוה ע"כ תוכן הסוגיא ומפ"ז כתב המרדכי בפרק במה בהמה דמותר לומר לא"י להקיז דם לבהמה באופן שאם לא יקיזו לה דם תמות משום דאי נגזור עליו גזירה דאמירה לא"י שבות אתי להקיז בעצמו משום דאדם בהול על ממונו וא"א שיעמוד עצמו מלהקיז דם ושוב אינו מבחין בין איסור דאורייתא לאיסור דרבנן והיינו כרבנן ולא כר"י משום דיחיד ורבים הלכה כרבים וכן פסק השו"ע בלי שום חולק ע"ז אמנם מדברי התוספות בפ"ג דשבת דף מ"ג ע"א מוכח דלא ס"ל כדעת המרדכי והשו"ע דז"ל מתוך שאדם בהול וכו' אע"ג דגבי ממון אמרינן איפכא אי שרית ליה אתי לכבויי היינו משום שאין אדם מצטער על ממונו כמו על מתו ואי שרית ליה מתוך שהוא טרוד להציל ישכח שהיום שבת ויבוא לכבות בשוגג אבל על מתו מצטער ביותר ואי לא שרית ליה אתי לכבויי במזיד הרי שמעתו מפורש מדבריהם דגבי ממון לא אמרינן האי סברא דאי לא שרית ליה אתי לעבור במזיד אלא אדרבה אמרינן מתוך שהוא בהול צריך לגדור עליו כדי שלא יעבור בשוגג והיינו כדעת ר"י כנ"ל וכן כתב הרמב"ן והרשב"א בשבת מ"ג בסוגיא זו וכ"כ הר"ן והריטב"א אמנם באמת תמוה מאד על כל הראשונים דאיך נעלם מהם סוגיא דפסחים דלרבנן אף בממון אמרינן מתוך שהוא בהול על ממונו אי לא שרית ליה אתי לעבור במזיד כנ"ל וקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים ואפשר לומר דס"ל דאף

שער הציון

(כג) מ"א וכן משמע בתה"ד בסימן רס"ס: (כד) ש"ך וט"ז וב"ה ופמ"ג ופ"ת בשם ט"ב ותפארת לבי ע"ש וכן משמע בבאור הגר"א שם: (כה) פ"ת ביו"ד בשם הגאון מהר"י ובספר עקרי דינים בשם שיורי ברכה אבל ביו"ט ראשון אוסרים: (כו) דהפחד יצחק מיקל גם בזה וכן מצדד הגרע"א בחידושיו: (כז) עיין בפמ"ת בשם השבו"י: (כח) תה"ד שם וכ"כ האו"ש: (א) רמב"ם: (ב) מ"א וא"ר בשם מלבושי יו"ט וכתב שכ"כ הרא"ש וכ"מ ברש"י וכן מצאתי בר"ח שלפנינו וכן מוכח בתוספתא ריש פרק ט"ו: (ג) מרדכי וטור לעיל בסימן שכ"ח: (ד) רי"ף ורא"ש: (ה) פמ"ג וכמו שבארנו בבה"ל: (ו) ע"ש בב"ח שטעמו משום צער בעלי חיים: